

deljeno na „dele ali oddelke“, ki imajo po več šov ali številk. Vsak § prinaša eno ali več novih pravil, katerih raba in uporaba se na nekaterih nemških stavkih pokaže in z retrovertovanjem vežba. Tako so spisane naše učne knjige „Slovnice“. Prva in druga nemška slovnica imata nekaj beril, tretja ne. Slovnica je središče pouka; po tej in s to naj se doseže naš učni zmoter. Uporablja se tedaj sintetiška, slovniška ali konstruktivna metoda.

(Dalje prih.)

Ustavoznanstvo.

(Spisal Fr. Orožen.)

M.

Ljudsko zastopstvo.

4. Domovinska pravica.

Vsaki državljani imej v kaki občini domovinsko pravico. To načelo je podlaga domovinskima zakonoma z dne 3. grudna 1863. in 5. grudna 1896. Najvažnejša določila teh zakonov so:

1. Domačinec ima v svoji občini pravico do nevzdržanega bivanja in ubožne preskrbe.

2. Domovinsko pravico pridobiš po rojstvu, možitvi, vzprejetju v domovinsko zvezo in z javno službo. Vzprejetja v domovinsko zvezo ne smeš omejevati na določen čas, a tudi ne podeljevati s pogoji, ki bi nasprotovali zakonitim nasledkom domovinske pravice.

Otroci imajo domovinsko pravico v oni občini, v kateri so stariši domačinci, zakonska žena pa v občini svojega soproga.

Stalno nameščeni dvorni-, državni-, deželni-, občinski-, okrajni- in javni zakladni uradniki in sluge, duhovniki in javno učiteljsko osebje in c. kr. notarji imajo domovinsko pravico v oni občini, v kateri je njih stalno uradno bivališče. Vojaki imajo domovinsko pravico v oni občini, v kateri so bili domačinci pri vstopu v vojaško službo.

3. Občina ne more odrekati domovinske pravice avstrijskemu državljanu, ki je v nji stalno in neprestano po dobljeni samosvojnosti bival deset let pred izročitvijo prošnje za domovinsko pravico. Zakon določa natančneje nekatere pogoje k tej točki. Vsaka občina je zavezana, da poroča vzprejetje novega domačince dotedanji domovinski občini dotičnega državljana, kajti nikdo ne more imeti domovinske pravice v dveh občinah.

4. Brezdomovinci, to so osebe, katerih domovinske pravice ni moči dognati, spadajo v ono občino, kjer so najdelj ali naposled bivali, ali v občino, kjer so bili rojeni, ali končno v občino, kjer so našli brezdomovince.

5. Inostranci in osebe, katerih državljanstva ne moreš dognati, imajo z dotičnimi pogoji pravico do vzprejetja v občinsko zvezo kake avstrijske občine. Tako vzprejetje pa je šele veljavno, ko je dotičnik dosegel avstrijsko državljanstvo.

6. Vsaka občina ima pravico zahtevati pristojbino za prostovoljno vzprejetje v občinsko zvezo in sme tudi povišati pristojbino, vendar treba v to svrhu deželnega zakona. Taka pristojbina pripada občinski blagajnici.

7. Občina ima podpirati obožane domačince, ako niso druge osebe dolžne skrbeti za siromake. Občina daje obožanim domačincem stanovanje in hrano, skrbi za bolnike in vzgaja siromašne otroke. Te dolžnosti ima občina le v slučajih, da si siromak sam ne more prekrbeti potrebnega

živeža. Čile in zdrave siromake pa je treba priganjati na delo. Občina podpiraj tudi potrebne tuje reveže, vendar ima domovinska občina dotičnega reveža take podpore zopet vračati.

8. Domovinska občina izdava „domovnico“, to je pismo, v katerem domovinska občina dotičnemu potrjuje domovinsko pravico. Domovnice ne smeš nobenemu domačincu odrekati. Domovnica je važno pismo, katero potrebuješ o različnih prilikah kakor n. pr. pri popisu ljudstva, kot prilogo k prošnjam za nekatere službe itd. Ker daje domovinska pravica domačincu dostikrat velike dobrote, je tudi domačince dolžnost, da po svoji moči skrbi za občinski blagor.

(Dalje prih.)

Književnost in umetnost.

Franc Jožef I. Iz vseh pokrajin naše prelepe Avstrije nam dohajajo vesele vesti, kako navdušeno tekmuje avstrijsko učiteljsvo med sabo, kako bi lepše in dostojnejše praznovalo plodonosno 50letno vladanje Nj. Veličanstva cesarja Frančiška Jožefa I. Prav te dni smo prejeli iz slovanske Prage na ogled in priporočilo v našem listu krasno in vrlo lepo izdelano podobo našega presvetlega vladarja. Strokovnjaki nam zatrjujejo, da je podoba tako lepo izvedena, da nadkriljuje vse tuje izdelke. Izdal jo je „odbor Bolzanův pro zřízení českého sirotčince učiteljského“ v korist češkega učiteljskega sirotišča na čast in proslavo petdesetletnice Nj. Veličanstva cesarja in kralja Frančiška Jožefa I. Krasna, lepo barvana doprsna podoba, ki je 18 cm visoka in 12 cm široka, nam predstavlja našega cesarja v ornatu, z lepo pozlačenim obrobkom in okvirom. Pod podobo se vije lovorjeva vejica, na katero je pripeto ime: Franc Jožef I.

Odbor je izdal to podobo v vseh slovanskih jezikih, ki se govore v Avstriji. Lepa podoba je kaj pripravno in primerno darilo za našo mladino povodom praznovanja cesarjeve 50letnice, mnogo bolj pripravna kakor pa životopis cesarjev, zakaj izkušnja nas uči, da lepe podobe mladina mnogo rajša in dlje hrani kakor še tako mično in lepo pisane knjige. Cene podobam za gotovi denar so te-le: 50 podob 3 gld.; 100 podob 5 gld. in 1000 podob pa 45 gld. Vsako naročilo se izvrši točno in najkasneje v 14 dneh.

Priporočamo slovenskim šolam to lepo podobo tembolj, ker jo je izdal zgoraj imenovani odbor v korist češkega učiteljskega sirotišča in ker nas naši vrli bratje Čehi podpirajo, kjerkoli nas morejo, zato je nas slovanskih učiteljev sveta stanovska in narodna dolžnost, da tudi mi svoje češke tovariše podpiramo v tem patrijotičnem podjetju ter v obilnem številu naročujemo te podobe za slovenske otroke, kadar bomo s šolsko mladimo praznovali cesarjevo 50letnico. Pripomnimo le še, da bi se morebiti stvari koristilo še bolj, če bi imela podoba na zadnji strani prav kratek životopis cesarjev. — V korist češkega učiteljskega sirotišča prodaja ta odbor tudi fototipiški posnetek spominske plošče, ki predstavlja Nj. Vel. cesarja in kralja Frančiška Jožefa I. v l. 1848. in 1898. Lepa podoba na trdem kartonu je 65 cm visoka in 50 cm široka. Okolo glave in oprsja 18 in 68letnega našega vladarja se bleste besede: 1848 Franciscus Josephus I. imperator et rex 1898. — Viribus unitis — in okolo tega napisa se vije lovorjev venec. Pod tem medaljonom je zapisano: Vitej nam — roku jubilejni 1898! Prekrasna podoba je kaj lep okrask šolskim pisarnicam, šolskim sobam in sploh vsaki sobi. Cena enemu komadu je 1.10 gld. s poštnino vred; 50 podob velja 40 gld. in 100 podob 75 gld. Tudi to krasno podobo priporočamo prav toplo. Obe podobi se naročata pod naslovom: G. Anton Mojžiš, šolski ravnatelj, predsednik Bolz. odbora, Praha-Karlín 273. Torej le: Svoji k svojim! Živela češko-slovenska in prava slovanska vzajemnost!

—mn—

Stenski zemljevid slovanskih pokrajin s slovensko terminologijo v merilu 1—200.000, katerega namerava iz-